

*Т. Є. Яворська, канд. наук з фізичн. виховання та спорту
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)*

Упровадження інноваційних педагогічних технологій у навчально-виховний процес майбутніх учителів фізичної культури

Сучасний етап модернізації системи освіти характеризується посиленням уваги до особистості, спрямуванням зусиль педагогів на розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів фізичної культури. У сучасних умовах стрімкого розвитку наукового та технічного прогресу особливого значення набуває питання підготовки людини до повноцінного життя в інформаційному суспільстві. Тому використання інноваційних технологій має стати пріоритетним напрямком розвитку сучасної освіти.

У «Національній доктрині розвитку освіти» наголошено на тому, що в Україні повинні забезпечуватися прискорений, випереджувальний інноваційний розвиток освіти, а також створюватися умови для розвитку, самоствердження та самореалізації особистості протягом життя. Тому реалізація нових векторів розвитку освіти потребує використання інноваційних педагогічних технологій, творчого пошуку нових чи вдосконалених концепцій, принципів, підходів до освіти, суттєвих змін у змісті, формах і методах навчання, виховання, управління педагогічним процесом у вищому навчальному закладі.

Метою статті є проаналізувати особливості впровадження інноваційних педагогічних технологій у навчально-виховний процес майбутніх учителів фізичної культури.

Пошук сучасних інноваційних технологій у системі професійної освіти та підготовка майбутніх спеціалістів з фізичної культури на якісно новому рівні є одним із важливих державних пріоритетів. Модернізація системи освіти в країні ставить перед вищою школою завдання докорінного покращення професійної підготовки студентів і виховання майбутніх спеціалістів. Саме тому професійна підготовка студентів має здійснюватися за двома напрямками: по-перше, вивчення набутого вітчизняного та зарубіжного досвіду; по-друге, використання найрізноманітніших засобів, методів, методик, найновітніших та інноваційних технологій, здатних викликати необхідні зміни та досягнути бажаних результатів. Фундаментом цього мають бути особистісно-орієнтований підхід, дотримання принципів навчання, оновлення змісту та форм організації навчально-виховного процесу відповідно до світових стандартів. Інноваційні технології швидко увійшли в усі галузі нашого життя. Інноваційна діяльність освітніх закладів є пріоритетним та стратегічним напрямком розвитку сучасної освіти.

Уже сьогодні технології в системі освіти конкретизуються в нових інформаційних і модульних формах навчання. Перша – забезпечує комп'ютерну підтримку навчання, друга – спрямована на його

індивідуалізацію. Запорукою впровадження педагогічних технологій є наукові доробки вчених, які розробили загальну методологію досліджень, пов'язаних з удосконаленням навчально-виховного процесу ВНЗ – Ю.К. Бабанський, В.П. Безпалько, С.У. Гончаренко, І.М. Дичківська, І.А. Зязюн, Н.Ф. Талізін, Р.І. Хмелюк, М.Д. Ярмаченко; з інформатизацією освіти – Б.С. Гершунський, М.І. Жалдак, Є.І. Машбиць, В.М. Монахов, Дж. Хартлі, Б. Скіннер, Р. Тайлер та ін.

Особливого значення у процесі оновлення підготовки майбутніх учителів фізичної культури надається його технологізації, а саме інформатизації за допомогою комп'ютерних засобів та індивідуалізації за рахунок реалізації модульного підходу до навчання. Проблеми, які стоять перед педагогічними ВНЗ у справі інформатизації підготовки майбутніх учителів фізичної культури, завдання та зміст цієї підготовки розглядаються у працях А.А.Абдукадірова, І.В.Альохіної, Л.В.Беленької, В.Ф.Горбенко, М.І.Жалдака, С.А.Жданова та ін.

Характерною особливістю сучасного періоду розвитку педагогічної освіти є активізація пошуку нових форм підготовки майбутніх учителів фізичної культури і розгортання широкої експериментальної роботи, спрямованої на впровадження сучасних технологій навчання, які конкретизуються в нових інформаційних та модульних технологіях [1, с. 88]. У ході розв'язання означених проблем з'ясувалося, що оновлення професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичної культури потребує створення цілісної науково-методичної системи, яка спроможна реформувати її концептуальні, структурно-змістові, технологічні та організаційно-дидактичні засади з позицій сучасних педагогічних інновацій.

Аналіз сучасних світових досягнень засвідчує, що інновація розглядається як процес комплексного створення, розповсюдження та використання нових засобів задоволення суспільних потреб, пов'язаних з вимогами того соціального середовища, в якому нововведення здійснюється.

Педагогічна інновація визначається як особлива організація діяльності й мислення, що спрямовані на організацію нововведень в освітньому просторі, або як процес створення, засвоєння, впровадження та розповсюдження нового в освіті [2, с. 19].

Інноваційний процес в освіті визначається як сукупність послідовних, цілеспрямованих дій щодо її оновлення. Інновації в освіті – це необхідна умова розвитку освітньої системи, збереження цінностей та формування фундаментальних змін відповідно до потреб суспільства. Застосування інформаційно-модульної технології забезпечує також упровадження модульного дидактичного процесу, характерною ознакою якого є комп'ютерні засоби управління в поєднанні з традиційними.

Найважливіша група потреб сучасного суспільства у галузі освіти – це потреби людини у саморозвитку, в самореалізації, у самовдосконаленні.

Розвиток цієї галузі супроводжується зростанням уваги представників різних наукових напрямів до інноваційної освітньої діяльності.

Ознайомлення з проблемами використання інноваційних технологій у сфері підготовки майбутніх учителів фізичної культури (М.В.Кларін, М.А.Чошанов та ін.) дало змогу виявити низку переваг, що дозволяють: здійснювати структурування змісту навчання; використовувати індивідуально-орієнтований підхід до навчально-пізнавальної діяльності студентів; забезпечувати гнучкість навчання як можливість оперативно реагувати і мобільно адаптуватися до соціально-економічних і технічних умов.

Так Н.О.Рощина вважає, що інновацію доцільно розглядати як реалізоване нововведення в освіті – у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності та виховання особистості (методиках, технологіях), у змісті та формах організації управління освітньою системою, а також в організаційній структурі закладів освіти, у засобах навчання і виховання та у підходах до соціальних послуг в освіті, що суттєво підвищує якість, ефективність та результативність навчально-виховного процесу.

Т.А.Коваленко вважає, що забезпечити самореалізацію особистості на різних етапах її життєдіяльності, підвищити ефективність навчального процесу, досягти високого інтелектуального розвитку майбутніх фахівців можна завдяки використанню сучасних інноваційних технологій інтерактивного навчання. Саме інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності студентів, яка має на меті створення комфортних умов навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність та самовдосконалюється.

У наукових працях О.І. Пометун, Л.В. Пироженко доведено, що перевагою інтерактивного навчання є підвищення коефіцієнту корисної дії процесу засвоєння інформації [3, с. 32]. Так ученими встановлено, що під час лекції студент, коли тільки слухає викладача, засвоює лише 5% навчального матеріалу, під час читання – 10%, працюючи з відео- та аудіоматеріалами – 20%, у процесі демонстрування наочних засобів – 30%, обговорення у групах дозволяє засвоїти – 50%, виконання практичних завдань дає змогу опанувати матеріалом на 75%, а, навчаючи інших, індивід засвоює 90% інформації.

Крім того, завдяки ефекту новизни та оригінальності інтерактивних методів, правильна їх організація та застосування сприяють підвищенню інтересу майбутніх учителів фізичної культури до процесу здобуття знань, розвитку їх активності на заняттях, формуванню позитивних мотивів навчання.

Під інноваціями ми розуміємо успішно реалізовані нововведення (придатні до впровадження або запроваджені), що дають змогу ефективно вирішувати поставлені завдання, які відповідають прогресивним тенденціям розвитку суспільства.

Успішність інноваційної діяльності передбачає, що педагог усвідомлює практичну значущість різних інновацій у системі освіти не лише на професійному, а й на особистісному рівні.

Однак включення педагога в інноваційний процес часто відбувається спонтанно, без урахування його професійної та особистісної готовності до інноваційної діяльності. До того ж педагогічні інновації, як і будь-які інші нововведення, породжують проблеми, пов'язані з необхідністю поєднання інноваційних програм з державними програмами виховання і навчання, співіснування різних педагогічних концепцій.

Інноваційна педагогічна діяльність педагогів є основою оновлення навчальних закладів, створення якісно нової педагогічної практики – авторського закладу чи радикального реформування усієї освітньої системи [4, с. 8].

Інноваційна педагогічна технологія – це цілеспрямоване, систематичне й послідовне упровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів.

Інноваційна педагогічна діяльність – цілеспрямована педагогічна діяльність, заснована на осмисленні практичного педагогічного досвіду, орієнтована на зміну й розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики.

Продуктами інноваційної педагогічної діяльності є нововведення, що позитивно змінюють систему освіти та визначають її розвиток. Такими є, зокрема, впровадження мультимедійних та електронних засобів навчання в закладах освіти міста, створення мережі інформаційного забезпечення сфери освіти, запровадження інноваційних методів навчання.

Отже, впровадження інноваційних педагогічних технологій у навчально-виховний процес майбутніх учителів фізичної культури, зокрема моделювання нових освітніх ситуацій, напрацювання ефективних технологій навчання й виховання, створення нових форм організації навчально-виховного процесу, оптимальних структур, систем і механізмів управління, покликане суттєво підвищити ефективність та результативність навчально-виховного процесу майбутніх учителів фізичної культури.

Таким чином, нові інноваційні технології та інтерактивне навчання відкривають широкі можливості для підвищення ефективності роботи закладів освіти, поліпшення якості надання освітніх послуг, підйому рівня освіти і розширення його доступності, а також забезпечення конкурентноздатності на світових ринках.

Список використаних джерел

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.

2. Інноваційна діяльність в сучасних освітніх закладах: досвід, проблеми, перспективи // Матеріали обласної Інтернет-конференції / Черкаський ОНПОП. – Черкаси, 2009. – 206 с.

3. Пометун О.І. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посібник / авт.-укл.: О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. – К.: АПН, 2002. – 136 с.

4. Сиротенко Г.О. Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху: інформ.-метод. збірн. / упор. Г.О. Сиротенко. – Полтава: ПОШПО, 2006. – 124 с. – С. 8-12.

*Ольга Мудра, магістрант III педагогіки;
О.С. Березюк, канд. пед. наук, професор*

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Проблема формування рефлексивних умінь у дидактичній підготовці майбутніх учителів

Швидкі темпи розвитку економіки, виробництва, технологій, трансформаційні суспільні та екологічні процеси, які впливають на розвиток і формування майбутнього вчителя, обумовлюють розробку освітянами нових підходів до виховання й навчання підростаючого покоління. У зв'язку з цим, сьогодні особливо гостро постає питання удосконалення та підвищення ефективності підготовки вчителів молодших класів. Тому неабияке значення у педагогічній діяльності вчителів відіграє рефлексія.

Проблемою рефлексії у педагогіці займався багато науковців. Найбільш ґрунтовними є праці О.Абдуллоєвої, А.Алексюка, І.Зязюна, В.Кан-Калика, Н.Ничкало, Г.Панченко, О.Савченко, С.Сисоєвої, а також окремі аспекти даної проблеми вивчали такі вчені, як О.Бульвінська, О.Березюк, Н.Воскресенська, І.Колеснікова та ін.

Мета нашої статті полягає у розкритті проблеми формування рефлексивних умінь у роботі вчителя-вихователя.

Рефлексія (лат. – *роздум про свій внутрішній стан*) – повернення назад, тобто здатність людини неодноразово звертатися до початку своїх дій, думок, умінь посісти позицію стороннього спостерігача, розмірковувати над тим, що ти робиш, як пізнаєш, у тому числі й самого себе [1]. Іншими словами, це механізм подвоєного, дзеркального відображення суб'єктів. Цими суб'єктами можуть бути як люди, так і різні «Я»: «Я» – що пізнає і «Я» – пізнане, «Я», що спостерігає одночасно з «Я» – що пізнає і «Я» – пізнаним [2]. Художня література, поезія яскраво зразками рефлексії, коли герої думають за інших або розмірковують про самого себе.

Рефлексія – це педагогічна проблема, шляхи розв'язання якої полягають у формуванні потреб і мотивів самопізнання, свого вдосконалення, навчання, способів самопізнання, розвитку в особистості здатності до ідентифікації, здатності підвищувати професійний рівень, самоповаги. Найефективнішим у рефлексії є самовиховання, тобто здатність